

บทความวิจัย (Research Article)

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT BASED ON A SITUATED LEARNING USING AUTHENTIC MATERIALS TO ENHANCE REFLECTIVE THINKING ABILITY IN CONSUMPTION OF GRADE 7 STUDENTS

Received: June 29, 2017

Revised: August 2, 2017

Accepted: August 21, 2017

วชิราภรณ์ อำไพ^{1*} และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์²

Wachiraporn Ampai^{1*} and Chaiwat Sutthirat²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok, 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: kin_bp@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคหลังเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการวิจัยโดยทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ 14 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติ t – test (dependent)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคโดยรวมของหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.52)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 27.90, S.D. = 2.16) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 11.50, S.D. = 1.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้เชิงสถานการณ์ สื่อในชีวิตประจำวัน การคิดไตร่ตรองการบริโภค

Abstract

The purposes of this research were to study the development of students' reflective thinking ability in consumption after participating the learning and to compare students' learning achievement between pretest and posttest. The sample group of 40 grade 7 students of Bangmunnak Phoomiwiththayakhom School, Bangmunnak District, Phichit Province. The instruments used in the study were 4 lesson plans, a test on reflective thinking ability in consumption and an achievement test. The researcher collected the data by testing before, studying situated learning then experimented about 14 hours and posttest. The data were analyzed by using mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t – test (dependent)

The results revealed that the students' reflective thinking ability in consumption taught by a situated learning approach using authentic materials after the experiment gained ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.52) was at the high level. There was a significant difference between the pretest and the posttest at the level of .01

Keywords: Learning Management, Situated Learning, Authentic Materials, Reflective Thinking in Consumption

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นยุคแห่งการพัฒนาอย่างกว้างขวางทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การสื่อสารไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการถ่ายทอดของวัฒนธรรมผ่านทางสื่อเทคโนโลยีหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ในรูปแบบของ โทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ทำให้สามารถอำนวยความสะดวกรวดเร็ว แต่ในทางกลับกันสังคมปัจจุบันรับเอาวัฒนธรรมของชาติตะวันตกเข้ามามาก โดยไม่ได้พิจารณาถึงคุณและโทษของสิ่งนั้น เนื่องจากสังคมมุ่งเน้นไปที่วัตถุนิยมมากเกินไป จึงก่อให้เกิดปัญหามากมาย เช่น บุคคลในสังคมโดยเฉพาะเยาวชนมีพฤติกรรมฟุ้งเฟ้อ มุ่งสนองความต้องการทางด้านวัตถุ นิยมบริโภคสินค้าและบริการตามกระแสส่วนใหญ่

อยากได้ อยากมี โดยไม่คำนึงผลที่ตามมา ทั้งนี้เกิดจากขาดความยั้งคิดและการคิดอย่างรอบคอบ (Fongin, 2005) และในการดำรงชีวิตประจำวันนั้นของมนุษย์แต่ละคนนั้น มีกระบวนการแห่งพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นไม่เหมือนกัน เพราะมนุษย์แต่ละคนย่อมมีความต้องการ ทักษะคิด หรือสิ่งจูงใจของตนเอง ที่ทำให้พฤติกรรมของตนเองแตกต่างไปจากบุคคลอื่น จึงทำให้มนุษย์แต่ละคนมีการตัดสินใจภายใต้ปัจจัยและอิทธิพลด้านต่างๆ (Hirunro, 2002)

การศึกษาในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Ministry of Education, 2008) ซึ่งมีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งการที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้นั้น จะต้องมององค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญคือ “การคิด” โดยการคิดขั้นพื้นฐานนั้นเป็นทักษะที่มีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ในขณะที่ทักษะการคิดขั้นสูงจะมีความซับซ้อนและผสมผสานหลายขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อจะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย และเกิดประโยชน์สูงสุด (Khammani, et al., 1997) ซึ่งการคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ถูกจัดให้เป็นทักษะการคิดขั้นสูง (Hmelo & Ferrari, 1997) เนื่องจากเป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับสิ่งที่เข้าใจอยู่เดิม สามารถคิดทั้งในเชิงนามธรรมและสรุปเป็นความคิดรวบยอดได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกลวิธีการสอนใหม่ได้ และสามารถเข้าใจในความคิดและกระบวนการการเรียนรู้ของตนเองได้ ดังนั้น การคิดไตร่ตรองจึงเป็นทักษะขั้นสูงที่สามารถนำมาแก้ปัญหาแก้สถานการณ์ หรือจัดการกับงานที่มีความซับซ้อนได้เป็นอย่างดี (King & Kitchener, 1994) ดังที่ผลการวิจัยในโครงการระยะยาวในเด็กไทยอายุ 1 – 18 ปี ทั่วประเทศ พบว่า เด็กไทยมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในระดับต่ำ ส่งผลให้เด็กขาดความสามารถในการแก้ปัญหา ขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจและถูกชักจูงได้ง่าย คิดไม่เป็นหรือไม่รู้จักคิด (Dhammapitaka, 2000, p. 8) สอดคล้องกับคำกล่าวของ Wasri (as cited in Chalabang, 2005) ที่ว่า “สิ่งที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจากครูอาจจะเป็นสิ่งที่ล้าหลังใช้การไม่ได้ แต่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิด สิ่งที่ดีตัวผู้เรียนไปคือวิธีคิด กระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการกล่าคิด กล้าทำ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะกลายเป็นลักษณะนิสัยในการนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป” และสอดคล้องกับบทความวิจัยของ Boonprasertpon, et al. (2010) ที่ว่า ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตามสภาพจริง ฝึกปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน สะท้อนคิด สร้างองค์ความรู้ ประยุกต์ใช้ และวัดผลและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดให้มีการเรียนรู้ในเรื่องพฤติกรรมมารยาท ซึ่งในสาระเศรษฐศาสตร์ เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งแต่ละช่วงชั้นมีความยากง่ายแตกต่างกันไปตามระดับของผู้เรียน

โดยมีลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรบริโภคสินค้าและบริการ เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น การเลือกการผลิต การบริโภค การดำรงชีพ และการปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในสังคมเดียวกันหรือต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนกำลังเผชิญอยู่ในโลกยุคบริโภคนิยม เป็นยุคที่คนมักบริโภคตามความต้องการของตนเอง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภค จากบริโภคตามความพอใจมาเป็นบริโภคโดยใช้ปัญญา คิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลที่ถูกต้อง และตัดสินใจในการเลือกใช้สิ่งต่างๆ เพื่อสนองความต้องการที่แท้จริงของชีวิต (Intasuwan, et al., 2004, p. 10)

แนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคมีมากมาย แต่มีแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ คือ การเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแยกแยะข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ปัญหาและในการให้เหตุผล เพื่อแก้ปัญหาในโลกที่เป็นจริงจากตัวอย่างประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งการเรียนรู้เชิงสถานการณ์เป็นการหาเหตุผลเชิงอนุมาน การตรวจสอบ และส่งเสริมทักษะการรู้จักคิด (Brown, et al., 1989) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่มีความหมาย จากการกระทำจริง ผ่านทางกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่ในสถานการณ์ตามวัฒนธรรมและประสบการณ์ในบริบทของสภาพจริงหรือเสมือนจริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ (Situational Learning) นั้น Ngoyphoothon (2008) ได้ทำการวิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ สามารถทำให้ผู้เรียนมีการคิดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ร่วมกับสื่อในชีวิตประจำวันขึ้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค ของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. **ประชากร** คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 9 ห้องเรียน

2. **เนื้อหา** ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ ดังนี้ 1) ความหมายของการบริโภค 2) หลักการบริโภคสินค้าและบริการ 3) การบริโภคที่มีประสิทธิภาพ 4) การคุ้มครองผู้บริโภค 5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค 6) ค่านิยมและพฤติกรรมกรรมการบริโภคของคนในสังคม

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน

3.2 ตัวแปรตาม คือ 1) ความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. **ระยะเวลา** ในการดำเนินการทดลอง 7 สัปดาห์ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 9 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย เครื่องมือในการทดลองและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 **เครื่องมือในการทดลอง** คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 **เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล** คือ แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค

2.3 การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 ตัวชี้วัด สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เลือกมาตรฐาน ตัวชี้วัด ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน 3) ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด ประโยชน์ องค์ประกอบ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์และสื่อในชีวิตประจำวัน 4) กำหนดโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน จำนวน 4 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เตรียมความรู้การบริโภค แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เลือกซื้อ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เลือกใช้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เลือกบริการ รวมเวลาทั้งหมด 14 ชั่วโมง 5) เขียนรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 แผน เวลา 14 ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบ คือ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา ขั้นวิเคราะห์และแก้ปัญหา ขั้นแสดงความรู้ ขั้นประยุกต์ใช้ประสบการณ์ และขั้นประเมินผล สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเวลาเรียน 6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสม 7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาแปลผลหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ซึ่งพบว่าทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.29) และ 8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

2.3.2 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค มีดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับความสามารถในการคิดไตร่ตรอง ในด้านการให้คำนิยาม กระบวนการ เกณฑ์การให้คะแนน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค 2) ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคแบบอัตนัย 3) กำหนดลักษณะของแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคที่มีสถานการณ์ถึงสถานการณ์ เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 3 สถานการณ์ โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 1 สถานการณ์ มี 7 ข้อคำถามตามกระบวนการใน

การคิดไตร่ตรองการบริโภค 4) กำหนดโครงสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค ประกอบด้วย 1 สถานการณ์ แบ่งคำถามออกเป็น การตั้งประเด็นคำถาม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดสมมติฐาน การตรวจสอบหลักฐาน การจัดลำดับการคิด การแก้ปัญหา และการประเมินผล 5) สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 3 สถานการณ์ คือ การเลือกซื้อ การเลือกใช้ และการเลือกบริการ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 1 สถานการณ์มี 7 ข้อคำถามตามกระบวนการในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เรื่องพฤติกรรมกรบริโภคสินค้าและบริการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีองค์ประกอบ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อวิชา รหัสวิชา คำชี้แจง สถานการณ์ปัญหา และหัวข้อความถาม 6) กำหนดเกณฑ์การวัดแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เป็นแบบประเมินให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) เป็น 4 ระดับ และสร้างเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เรื่องพฤติกรรมกรบริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 7) นำแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคและเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสม 8) นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับขั้นตอนของความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค (IOC) แล้วนำผลคะแนนมาหาค่าความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ 9) นำแบบวัดไปทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้วและมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) และอำนาจจำแนก (R) แล้วคัดเลือกแบบวัดที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ได้ จำนวน 3 สถานการณ์ รวม 21 ข้อคำถาม โดยมีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.20 – 0.78 และค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.20 – 0.40 แล้วนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเดิม จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการคิดไตร่ตรองการบริโภคเท่ากับ 0.81 และ 10) นำแบบวัดการคิดไตร่ตรองการบริโภคมาจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3.3 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพฤติกรรมกรบริโภค มีดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก และวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 2) กำหนดลักษณะของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 3) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัดจากตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดของบลูม (Ritjaroon, 2010, pp. 31 – 36) โดยกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัด 5 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า 4) กำหนดโครงสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวัดประเมินด้านพุทธิพิสัยของบลูม คือ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า 5) สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพฤติกรรมกรบริโภค เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่ครอบคลุมเนื้อหาและตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด 6) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น

เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข 7) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) แล้วนำผลคะแนนมาหาค่าความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) แล้วนำผลคะแนนมาหาค่าความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 จำนวน 38 ข้อ 8) นำแบบวัดไปทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหานี้มาแล้วและมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) และอำนาจจำแนก (B) แล้วคัดเลือกแบบวัดที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ได้ จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.60 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.20 – 0.45 แล้วนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเดิม จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการคิดไตร่ตรองการบริโภคเท่ากับ 0.83 และ 9) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภคมาจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ขี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภค กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 แผน ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 7 สัปดาห์ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

3.4 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนด ด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลาในการทดสอบทั้งหมด 2 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค

4.1.1 นำคำตอบจากแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคมาวิเคราะห์ให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) 4 ระดับ โดยให้คะแนน 4, 3, 2 และ 1 ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้

4.1.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนทดสอบหลังเรียน จากนั้นนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค
ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค
ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค
ระดับน้อย

4.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพฤติกรรมกรบริโภค

4.2.1 นำคำตอบจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้
1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

4.2.2 วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนก่อน
เรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน โดยการทดสอบค่า
t – test (dependent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคหลังเรียนที่เรียนรู้ตามแนวคิด
การเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงพัฒนาการความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการ
จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน

การ ทดสอบ	n	พฤติกรรมกรบริโภคสินค้าและบริการ									เฉลี่ยรวม		
		การเลือกซื้อ			การเลือกใช้			การบริการ					
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสามารถ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสามารถ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสามารถ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสามารถ
หลังเรียน	40	3.28	0.49	มาก	3.48	0.53	มาก	3.56	0.50	มากที่สุด	3.44	0.52	มาก

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้
เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคโดยรวมของหลังเรียนอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.52)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	p
ก่อนเรียน	30	40	11.50	1.63	16.40	2.11	42.56**	0.00
หลังเรียน	30	40	27.90	2.16				

**p < .01

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน หลังเรียน ($\bar{X}$ = 27.90, S.D. = 2.16) สูงวก่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 11.50, S.D. = 1.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคโดยรวมของหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.52)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 27.90, S.D. = 2.16) สูงวก่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 11.50, S.D. = 1.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคโดยรวมของหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.52) ทั้งนี้เนื่องจาก

1.1 การที่ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรบริโภคสินค้าและบริการ ซึ่งเชื่อมโยงทั้งการเลือกซื้อ เลือกใช้ และเลือกบริการที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความตั้งใจในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบใหม่ๆ ได้ และสามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้เรียนรู้ข่าวปัญหาพฤติกรรมกรบริโภคสินค้าและบริการจากสื่อเทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ จึงทำให้ผู้เรียนได้พบปัญหาในบริบทที่เป็นจริง เช่น ปัญหาด้านการเลือกซื้อ ได้แก่ เรื่องแม่กู้เงินเพื่อซื้อ iPhone ให้ลูก เรื่องภัยจาก

บักอ้าย เรื่องคำโฆษณาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่อวดอ้างเกินความจริง ปัญหาด้านการเลือกใช้ ได้แก่ เรื่องเจตนาที่หาในปากและแก้มเสี่ยงแพ้ปากบวมอาจเป็นมะเร็ง เรื่องพฤติกรรมการใช้มือถือขณะชาร์จแบตเตอรี่ เรื่อง “โฟม” กล่องข้าว น้อยฆ่าคน และปัญหาด้านการบริการ ได้แก่ เรื่องฉีดผิวขาวทำหน้าและ เรื่องเจาะสาเหตุไปรษณีย์ไทย เรื่อง “แท็กซี่ไทย รอไปชาติหน้า” ซึ่งผู้เรียนได้มีการฝึกหัดทำกิจกรรมที่หลากหลาย มีการสะท้อนในการเรียนรู้ โดยมีครูให้การประคับประคองและสอนแนะ ทำให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาโดยการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียนและครู ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อมูล และส่งเสริมทักษะในการรู้คิดและการให้เหตุผล

รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวันมีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ยังประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหา โดยขั้นตอนที่ 1 ขั้นความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ และรับรู้เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าและบริการในสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือเสมือนจริง ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวิเคราะห์และแก้ปัญหา เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ ซึ่งให้ผู้เรียนวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อในชีวิตประจำวัน แล้วร่วมกันกำหนดปัญหาให้ชัดเจน หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 ขั้นแสดงความรู้ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนำเสนอประเด็นปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาวุฒิกรรมกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ประสบการณ์ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าและบริการในสถานการณ์ใหม่ โดยระบุปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าและบริการที่ผู้สอนกำหนดให้ โดยใช้หลักการและวิธีการแก้ปัญหาที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ซึ่งในขั้นนี้ ผู้เรียนจะได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาแล้วทั้งหมด มาถ่ายทอดการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่อีกครั้ง และขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่ครูผู้สอนทดสอบความรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน โดยประเมินความรู้ของผู้เรียนหลังจากจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ซึ่งใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Brown, et al. (1989) ที่ว่า แนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ทำให้นักเรียนมีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Prombuasri (2002) ที่ว่า ความรู้เป็นความสามารถทางพุทธิปัญญา (Cognitive domain) ที่ควรเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีในการเรียนและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเสริมสร้างในการจัดการเรียนการสอนทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับ Rungruang (2012) ที่ว่า การเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่สำคัญมาก จากกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน จากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จะถือว่าความรู้ คือ สิ่งที่ซึมซับและการเรียนรู้ผ่านจากห้องเรียนสู่การนำมาใช้ฝึกปฏิบัติ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ฝึกอย่างต่อเนื่อง และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในบริบทของโลกลักษณะแท้จริง ซึ่งหลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ผู้วิจัย พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เป็นจริง ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองหลังเรียนอยู่ในระดับ

มาก ซึ่งสอดคล้องกับ Wichawut (2013, pp. 78-85) ที่กล่าวสรุปในบทความวิชาการว่า “การคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล มีได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เป็นทักษะที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ การเรียนรู้ และการอบรมสั่งสอนให้รู้จักใช้คำถามตรวจสอบความคิดของตนเองและของผู้อื่น” และสอดคล้องในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ Ngoyphoothon (2008) ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 27.90, S.D. = 2.16) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 11.50, S.D. = 1.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

2.1 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจากการกระทำจริงผ่านทางกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่ในสถานการณ์ตามวัฒนธรรมและประสบการณ์ในบริบทของสภาพจริงหรือเสมือนจริง โดยผู้สอนได้นำวิทัศน์ที่เกี่ยวกับการเลือกซื้อ การเลือกใช้ และการเลือกบริการ เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค เช่น การเลือกซื้อสินค้า ได้แก่ เรื่องโฆษณา ซีพี เฟรชมาร์ท การเลือกใช้สินค้า ได้แก่ เรื่อง Club Burn Day The Series เพราะเธอ...ท้อแท้ และการเลือกบริการ ได้แก่ เรื่องโฆษณา บจก. ศรีมงคลขนส่ง อีกทั้งผู้สอนได้นำรูปภาพสินค้าและบริการมาประกอบการจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่จะเรียนรู้ และจากการสังเกตในชั่วโมงสอนผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจในการเรียนรู้ มีการแสดงความคิดเห็น อภิปรายผลร่วมกัน ซึ่งผลจากการตั้งใจและใส่ใจในการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

2.2 ผู้เรียนได้ฝึกฝนทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา นำเสนอและเปลี่ยนความรู้ที่ได้ ทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การคิด รู้จักแยกแยะ พิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นและสรุปสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้มากกว่าการท่องจำ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Suthirat (2012, pp. 308-309) ที่ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้เชิงสถานการณ์ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นไปที่ให้ผู้เรียนและผู้สอนมีประสบการณ์ร่วมกันในการปรับความรู้ความเข้าใจจนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ และให้ผู้เรียนได้พบกับสถานการณ์ปัญหาที่เป็นจริง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาผู้เรียนจากการเป็นผู้ที่ไม่มีประสบการณ์และมีมุมมองในปัญหาที่แคบจนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ และสามารถค้นคว้าหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมด้วยมุมมองที่หลากหลายยิ่งขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือกระทำ ฝึกหัดและปฏิบัติ ผู้เรียนต้องมีการสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ในบริบทที่เป็นจริง และสามารถเรียนรู้จากแหล่ง

เรียนรู้ที่หลากหลาย อีกทั้งผู้สอนจะต้องคัดเลือกสถานการณ์ปัญหาที่เป็นปัญหาในสถานการณ์จริง มีความซับซ้อนเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เนื้อหาสาระเป็นรูปธรรม และผู้สอนจะต้องแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกผู้สอนแนะ ผู้ช่วยเหลือ ประคับประคองและเป็นตัวแบบให้กับผู้เรียน ในส่วนของการวัดและประเมินผลควรประเมินตามสภาพจริง เนื่องจากการประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลผู้เรียนที่ใช้วิธีหลากหลาย เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน ทักษะการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิตจริง และสอดคล้องกับ Khammani, (2002, p. 27) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนไว้ว่า “การสอนให้ได้ผลดีนั้น ควรจะต้องเริ่มที่หลักการและจัดกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการ โดยอาศัยรูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอน ซึ่งมีอยู่หลากหลายเข้ามาช่วยให้กระบวนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ngoyphoothon (2008) ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยต้องศึกษาแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ให้ชัดเจนว่า จะทำให้ผู้เรียนมีการสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างไรบ้าง และสามารถ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยต้องอธิบายขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในแต่ละขั้นและในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.3 การเลือกประเด็นปัญหาในการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยควรเลือกประเด็นปัญหาที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหาในบริบทที่เป็นจริง ดังนั้นผู้วิจัยต้องทันต่อเหตุการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจ และตั้งใจในการเรียนรู้ จึงจะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า พัฒนาการความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคของผู้เรียนโดยรวม ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้สอนสังเกตเห็นว่า กระบวนการในการคิดไตร่ตรองการบริโภคของผู้เรียนขั้นการแก้ปัญหายังมีปัญหาอยู่ ผู้เรียนเสนอแนวทางการแก้ปัญหาคือการบริโภคสินค้าและบริการยังไม่ค่อยชัดเจน ทั้งนี้อาจมาจากการรวบรวมความคิดและข้อมูลของผู้เรียนยังไม่สามารถสนับสนุนในการแก้ปัญหาได้ จึงทำให้การแก้ปัญหานั้นคาดเคลื่อนและไม่ชัดเจน ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยและพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิดแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านความคิด ซึ่งจะนำมาพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองการบริโภคที่สูงขึ้น

References

- Boonprasertpon, W., Patamadilok, S., Kaewurai, W., & Wattanathorn, A. (2010). The development of an English language instructional model based on experiential learning for higher vocational diploma students. *Journal of Education Naresuan University*, 12(3), 53 – 76. [in Thai]
- Brown, J. S., Collins, A., & Duguid, P. (1989). Situated cognition and the culture of learning. *Education Researcher*, 18, 32 – 42.
- Chalakbang, W. (2005). *The development of the attentive consideration performance and right consumption of Rajabhat institute Sakon Nakhon students* (Doctoral dissertation). Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Dhammapitaka. (2000). *The idea of the importance of education* (2nd ed.). Bangkok: Sahadhammika. [in Thai]
- Fongin, S. (2005). *A developmental study on critical reflective thinking with different child rearing and attitude toward Buddhism of junior high school students in the educational area IV, Chaingrai Province* (Master thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University). [in Thai]
- Hirunro, L. (2002). *Lifestyle, media exposure and purchasing behavior of older consumers in Bangkok* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Hmelo, D., E., & Ferrai, M. (1997). The problem – based learning tutorial: cultivating higher order thinking skills. *Journal for the Education of the Gifted*, 20(4), 401 – 422.
- Intasuwan, P., et al. (2004). *Research report No.110: Research and development of intellectual consumption behavior of students*. Bangkok: Institute for Behavioral Science, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Khammani, T. (2002). *Teaching science* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Khammani, T., et al. (1997). *Learning theory to develop the thinking process: Master theoretical and practical learning*. Bangkok: National Education Board, Office of the Prime Minister. [in Thai]
- King, P., & Kitchener, K. (1994). *Developing reflective judgment*. San Francisco, CA.: Jossey – Bass.
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: Printing Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [in Thai]

- Ngoyphoothon, P. (2008). *A development of the instructional activities based on Situational learning approach for enhancing problem solving abilities and learning achievement in health and physical education learning of Mathayomsuksa 1 students* (Master thesis). Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]
- Prombuasri, P. (2002). *The development of an instructional process based on a situated learning approach to enhance nursing professional competencies of nursing students* (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Ritjaroon, P. (2010). *Principles of measurement and evaluation of education* (6th ed.). Bangkok: House of Kermit. [in Thai]
- Rungruang, C. (2012). *The development of learning management strategy based on situated learning approach combined with humanized service model for elderly caregivers* (Doctoral dissertation). Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University. [in Thai]
- Suthirat, C. (2012). *80 Innovative learning-based management* (5th ed.). Bangkok: Denex Inter Corporation. [in Thai]
- Wichawut, S. (2013). Critical thinking. *Journal of Human Resources intelligence, Thammasat University*, 8(2), 78 – 85. [in Thai]